

ЕПИЗООТИЧНА ОБСТАНОВКА ЗА АФРИКАНСКАТА ЧУМА ПО СВИНЕТЕ В ИЗТОЧНА ЕВРОПА (01. 11. 2016)

1

Проф. д-р Бойко Ликов

**Африканска чума по свинете (АЧС)
е екзотична вирусна инфекция,
която застрашава сериозно
свиневъдството на всяка
неблагополучна страна и която все
повече се „доближава“ до България.**

ИСТОРИЯ В ЕВРОПА

- 1957- **Португалия** (летище);
- 1962 - **Испания** (диагностичен материал);
- 1978 - **Малта** (пристанище);
- 1967, 1980 – **Италия** (летище);
- 1964, 1967 - **Франция** (полудиви иберийски свине от Испания);
- 1978- 2016 - **Сардиния** (38 годишна ензоотичност);
- 1985 – **Белгия** (шунка от Португалия);
- 1986 – **Холандия** (кухненски отпадъци);
- 1987 - **Украйна** в близост до **Одеса** (пристанище).

ИСТОРИЯ В ЕВРОПА

• **За 9 години (2007-2016) тази инфекция е проникнала в 11 държави:**

- Грузия, Армения и Азербайджан- 2007;
- Русия - 2008;
- Украйна - 2011;
- Беларус - 2012;
- Литва, Латвия, Естония и Полша през 2014, и
- Молдова през 2016.

• **Само за 9 месеца през 2014, АЧС проникна в:**

- Литва (20 януари)- диви свине на 5 км от Беларус;
- Полша (14 февруари) - диви свине на 900 м от Беларус;
- Латвия (15 юни) при диви свине на границата с Беларус;
- Естония (2 септември) - диви свине на 6 км от Латвия.

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ В ЕВРОПА

- Епизоотичните огнища в **Полша** са непосредствено по границата с Беларус.
- В **Литва** е обхваната около 1/3 от територията, като има случаи на АЧС и в централните и части.
- Подобно е положението в **Латвия**- засегнати са източните и северните и територии. Ликвидирана е голяма ферма с 19 411 свине.
- В **Естония** са засегнати четири големи ферми с 300 до 2000 свине.

От януари до май
2014 на територията
на

**Полша, Латвия,
Литва и Естония**
са регистрирани 403
огнища, като те през
2015 се увеличават
два пъти- 930.

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ В ЕВРОПА

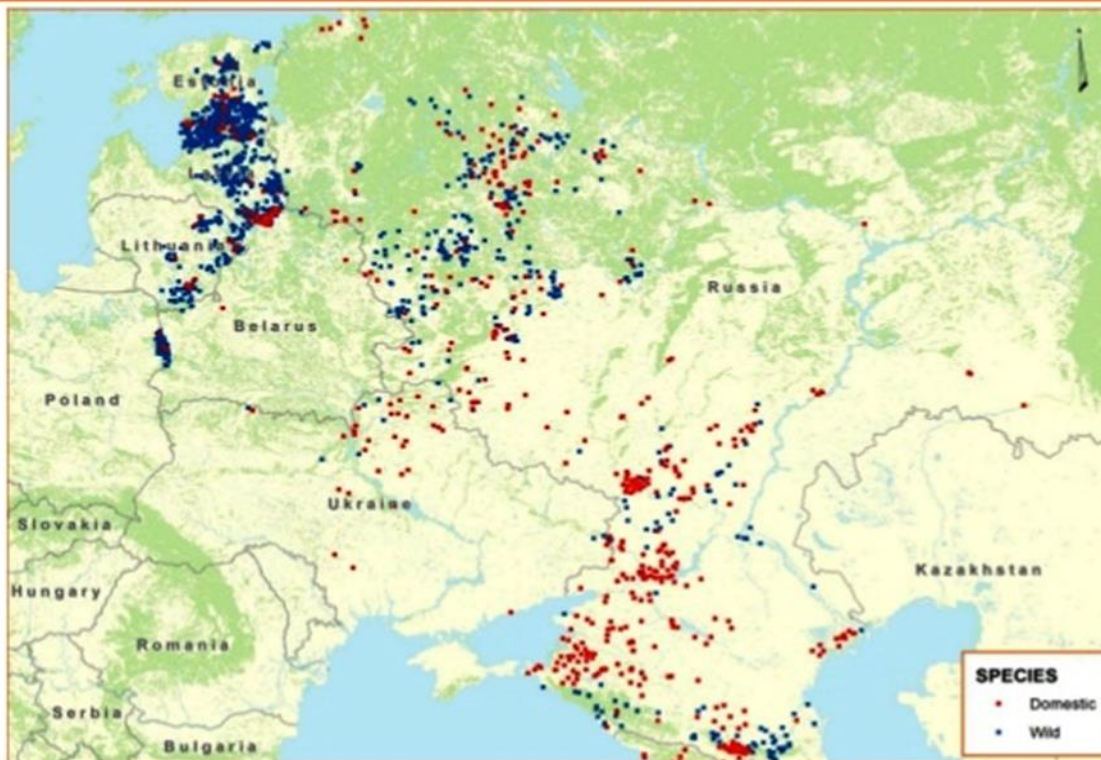
- През септември 2016 две епизоотични огнища в Молдова, в близост до границата с Украйна.

**Във всички 11 държави, засегнати
през последните 9 години, тази
инфекция стана
ензоотична/вкоренена,
като възможностите за
изкореняване/ерадикация са нищожни
дори и невъзможни.**

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА АЧС В СТРАНИТЕ ОТ ИЗТОЧНА ЕВРОПА

ASF IN WILD BOARS AND DOMESTIC PIGS

Географско разпространение на АЧС в страните от Източна Европа, с оформяне на три основни направления/кълъстери:

- Южна Русия,
- Централна Русия и Украйна, и
- Балтийският е страни и Полша.

**ПРИ ТАЗИ ОБСТАНОВКА
НЕПОСРЕДСТВЕНО
ЗАСТРАШЕНИ СТРАНИ ОТ
ПОСЛЕДВАЩО ПРОНИКВАНЕ НА
АЧС СА:**

- Словакия;
- Унгария,
- и Румъния,

а в по-далечна перспектива:

Чехия;
Австрия, и
България.

Има обаче факти, които показват, че за тази инфекция разстоянията не са от съществено значение през 2007 вирусът на АЧС бе пренесен с кораб от Мадагаскар в Грузия на разстояние 6 600 км.

НАЙ-ВАЖНИ ЕПИЗООТОЛОГИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА АЧС СА:

- изключителна контагиозност на вируса и бързо разпространение на големи разстояния;
- разнообразни пътища за отделяне на вируса и механизми на предаване на заразата, дори по време на инкубационния период;
- трайна и трудноизкоренима природна огнищност, поддържана от кърлежи от вида *Ornithodoros spp*;
- голяма устойчивост на причинителя във външната среда.

- Тези особености, както и наподобяващата класическа чума по свинете клинична картина, често водят до **забавяне в поставянето на диагнозата** и предприемане на ограничителни мерки.
- До момента за **профилактика** на заболяването **няма** разработени ваксини или антивирусни препарати.

Най-вероятният път за проникване на вируса на АЧС, в свободна от заболяването страна, е чрез :

- малки количества продукти от свине в личния багаж на пътници, екипажи и водачи на МПС, и**
- хранителни отпадъци от влакове, автобуси, леки автомобили, самолети и кораби.**

Това са най-рисковите фактори, при **обезвреждането** на които има големи трудности - стотици хиляди пътници превозвани с различни видове транспортни средства.

Анализът на данните за разпространението на АЧС в Европа и света показва, че по този начин са възникнали повечето от **първичните епизоотични огнища:**

- **летищата** в Лисабон, Рим и Брюксел, и
- **пристанищата** в Ла Валета (Малта), Санто Доминго (Доминиканската република), Хавана (Куба) и Поти (Грузия).

- Заразяването става чрез консумация на хранителните отпадъци от домашни, свободно отглеждани домашни, диви или източнобалкански свине.
- Това може да стане на паркинги и сметища.
- Рисков фактор тук е изхвърлянето на такива отпадъци на сметищата и наличието на голям брой свободно отглеждани свине.

ПРОГНОЗА:

- **Рискът от проникване на вируса на АЧС в България нараства непрекъснато.**
- За 9 години (2007-2016) тази инфекция е проникнала в 11 държави - Грузия, Армения и Азербайджан през 2007, Русия- 2008, Украйна- 2011, Беларус- 2012, Литва, Латвия, Естония и Полша през 2014 и Молдова през 2016.

ПРОГНОЗА:

- За посочения период **неблагополучната територия в Европа**, без тази в Русия, е около **1 800 000 кв.км**, което е около 17 пъти повече от територията на България.
- Разпространението на такива огромни територии може да се определи като **панзоотично**.
- **Вероятно** през 2017 тази инфекцията ще бъде регистрирана и в **Румъния**.

И цялата тази изключително сложна за овладяване епизоотична ситуация води своето **начало** от един **кораб от Мадагаскар**, акостирал в пристанище Поти, Грузия през 2007.

- За периода **04.04. 2011- 01.10.2016**, ЦОРХВ следи внимателно промените в епизоотичната ситуация и е изготвил и разпространил до МЗХ, БАБХ и всички заинтересовани организации и лица **20 научни становища и информации** за **развитието** на епизоотичната обстановка, **нарастващият риск** за по-широко разпространение на АЧС в Източна Европа и **прогноза** за вероятността от проникването и в България.

През 2011 ЦОР
представи
становище за
възможните пътища
за проникване на
АЧС в България
като бяха дадени
отговори на
следните въпроси:

- 1. Какви са възможните пътища за проникване на вируса на АЧС на територията на България?
- 2. Възможно ли е заболяването да добие природоогнищен характер по подобие на ситуацията на остров Сардиния?
- 3. Има ли налични вектори от рода Орнитодорос, участващи в трансмисивното предаване на инфекцията?
- 4. Каква би била ролята на дивите и източнобалканските свине в епизоотологията на АЧС?

Научни становища и информации за развитието на епизоотичната обстановка за АЧС в Източна Европа и прогноза за вероятността от проникването и в България, изготвени в ЦОРХВ и разпространени до МЗХ, БАБХ и всички заинтересовани организации и лица за периода 04.04. 2011- 01.10.2016:

- 1. **Научно становище за оценка на риска от проникване на африканската чума по свинете на територията на България, 2011, Б. Ликов, Г. Чобанов, П. Желязков, Е. Макавеев, С. Стое**
- 2. **Африканска чума по свинете, 2011 , И.Македонски**
- 3. **Африканска чума по свинете в Литва, Латвия, Естония и Полша 2014 г., Б. Ликов**
- 4. **Африканска чума по свинете в Латвия и Естония, 2014, Т. Саракостова**

- 5.Епизоотична обстановка за африканската чума по свинете в Латвия (1.11.2015), Б. Ликов
- 6.Оценка на възможния риск от разпространение на вируса на африканската чума по свинете , генотип II (циркулиращ в Източна Европа) чрез домашни и диви свине като безсимптомни носители и отделители на вируса, 2012, Е. Чернева
- 7.Хронология на разпространението на Африканската чума по свинете в Литва, Полша, Латвия и Естония- прогноза за България, Б. Ликов
- 8.Молекулярно-генетични проучвания на изолати на вируса на АЧС (Genotype II) от Централна и Източна Европа, 2015, Г. Георгиев

- **9.Оценка на значението на различните източници и фактори на предаване на вируса на АЧС в Русия, Украйна и Беларус и кои от тях представляват най-голяма опасност за България, Б. Ликов**
- **10.Оценка на риска от проникване на африканската чума по свинете в Германия от Източна Европа, 2015, Б. Ликов**
- **11.Епизоотологични особености на африканската чума по свинете в Русия, Украйна и Беларус през 2007- 2013, Б. Ликов**
- **12.Коментар на Россельхознадзор за епизоотичната ситуация за африканската чума по свинете в Русия и оценка на риска от проникване в Българи, 2015, Б Ликов**

- **13.Оценка на риска относно африканската чума по свинете за България, Е. Иванова, Г. Георгиев, И. Ченчев**
- **14.Географско разпространение на АЧС в четири страни на ЕС (Литва, Полша, Латвия и Естония). Влошаване на епизоотичната обстановка, 2015, С. Стоев, Е. Симеонов, Б. Ликов**
- **15.Информация за усложнена епизоотична обстановка с африканската чума по свинете в страните от Източна Европа в края на месец август 2015 г. Г. Георгиев**

26

Благодаря за вниманието!